

ZEISTER
ENK

De Duurzame TuinGids

ZEISTER ENK EN OMGEVING

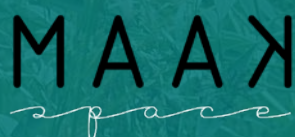

ZEISTER
ENK

Colofon

Deze duurzame tuingids is tot stand gekomen in opdracht van BPD en gemaakt door MAAK space. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door printouts, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

© 2022 MAAK space

Voorwoord De Duurzame TuinGids Zeister Enk

Zomers worden heter en droger, de buien worden heviger, de insectenpopulatie gaat sterk achteruit en er dreigt een tekort aan drinkwater. Zo maar een paar voorbeelden uit het nieuws die u steeds vaker voorbij ziet komen.

Voor u ligt De Duurzame TuinGids. Ontwikkelaar BPD en MAAK space willen u als bewoners van de Zeister Enk en omgeving inspireren met voorbeelden voor een duurzame inrichting van uw tuin. Want met uw eigen tuin kunt u op kleine schaal meebewegen met klimaatverandering.

In deze gids leest u meer over de locatie eigenschappen van de voormalige Enk en de manier hoe u daar op een duurzame wijze mee om kunt gaan.

De voormalige Enk was echter groter dan het gebied waar het voormalige datacenter van de Rabobank heeft gestaan, maar liep door tot aan de Sanatoriumlaan en de Oude Arnhemseweg. Daarom vinden ook bewoners van de woningen rondom de Zeister Enk deze gids in de brievenbus.

Wij wensen iedereen veel inspiratie toe.

De Zeister Enk
Bodem, grondwater,
klimaat en
biodiversiteit

p. 4

Stappenplan
Hoe maak ik mijn
duurzame droomtuin?

p. 10

**Duurzame
TuinGids**
Inspirerende
maatregelen voor het
wensenlijstje

p. 12

Inspiratietuinen
Voorbeeld ontwerpen

p. 18

**Tuin klaar
tuinieren maar!**
Tips om uw tuin
duurzaam te
onderhouden

p. 22

De Zeister Enk De Duurzame TuinGids

Bodem

Bij het bedenken hoe uw tuin eruit kan komen te zien moeten we beginnen bij de basis. En dat is de bodem waarop de tuin wordt aangelegd. De bodem is namelijk de basis voor je tuin en bepaalt welke planten er goed kunnen groeien en welke planten er minder goed groeien.

De naam van de wijk, de Zeister Enk, verkapt al iets over de bodem. Een enk is namelijk een ander woord voor een hoog gelegen akker. In de afbeelding hiernaast zie je de bodem die op de Zeister Enk en de aangrenzende woonbuurten te vinden is: Een Enkeerdgrond.

De bovenste donkere laag is hele vruchtbare grond. Hieraan herken je dat dit vroeger een akker is geweest.

Kenmerk is hier ook dat grondwater diep gelegen is.

Bodemprofiel van een Enkeerdgrond

De vruchtbare humusrijke toplaag.

Zand, hierin kan het regenwater goed infiltreren

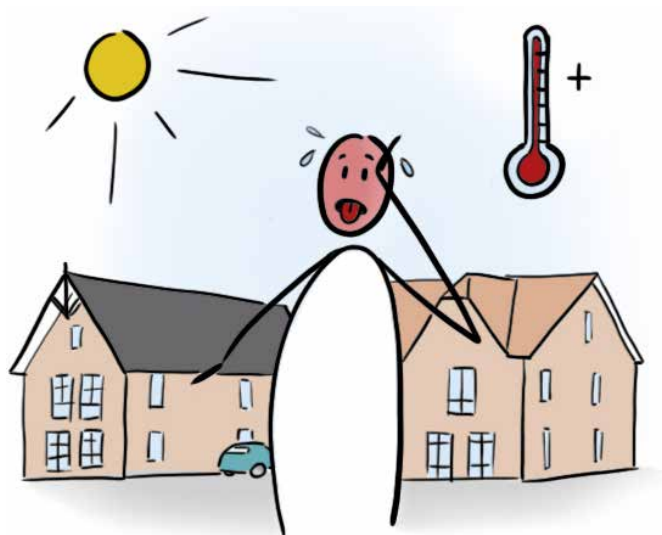
Meebewegen met het klimaat

Het klimaat in Nederland verandert en daarmee ook de weersinvloeden op onze leefomgeving. We krijgen te maken met hevigere regenbuien waarin in een korte tijd veel neerslag valt. Maar ook met langere periodes van droogte en hitte.

Hitte

Deze lange periodes van hitte zijn met name in de bebouwde omgeving een probleem. Door de grote hoeveelheid verharde materialen warmt het snel op en koelt het moeilijk af.

Door uw tuin slim in te richten kunt u ervoor zorgen dat uw directe leefomgeving minder heet wordt. Wist u dat het verschil van de gevoelstemperatuur tussen in de zon en onder de schaduw van een boom wel 3 °C tot 19 °C kan zijn!?

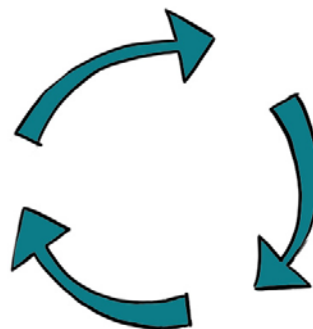
Het kan erg heet worden rondom je huis tijdens een hittegolf.

Recyclen - circuleren

Circulairiteit houdt in dat grondstoffen/materialen hergebruikt worden. Dit zorgt ervoor dat er minder afval op de stortplaats terecht komt en wat ervoor zorgt dat we onze planeet minder uitputten en onze ecosystemen minder belasten. Kringlopen gesloten houden is het devies.

Door creatief te denken kunnen oude materialen een tweede leven krijgen. Maar ook door rekening te houden met de kringlopen in de tuin zelf kunnen we ervoor zorgen dat er bijvoorbeeld minder snoeiafval op de stortplaats terecht komt.

Dit boekje geeft duurzame inspiratie voor de inrichting van uw tuin!

De Zeister Enk De Duurzame TuinGids

Meebewegen met het klimaat

Wateroverlast beperken

In Nederland zijn we heel goed om regenwater op een snelle manier van A naar B te brengen (zie pag. 7). Maar nu er op A veel meer water valt, heeft B niet voldoende capaciteit meer om water op te vangen, waardoor A en B overlast gaan krijgen. Deze overlast willen we beperken door water wat bij A valt bij A te houden.

Het regenwater dat op het dak van de woningen valt, wordt in de tuinen van de woningen op de Zeister Enk opgevangen in infiltratiekratten. via deze kratten wordt het water gereguleerd in de bodem geïnfiltreerd. Bij de 13 hof woningen zijn de infiltratiekratten in het gemeenschappelijk gebied tussen de woningen aangelegd.

Tevens kan bij de Zeister Enk door de bodemsoort het water goed infiltreren, mits er niet te veel verharding wordt toegepast. Want daarmee loop je alsnog het risico bij een heftige regenbui natte voeten te krijgen. Daar kan een groene tuin een handje bij helpen!

Droogte

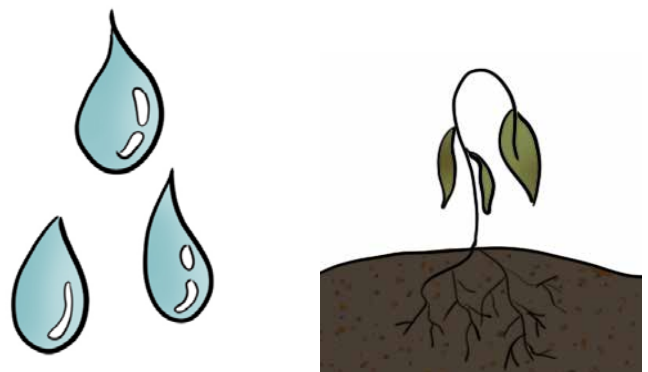
Een ander probleem is dat er ook langere periodes van droogte kunnen voorkomen en daarom is het belangrijk om water langer vast te houden in de bodem zodat planten minder snel verdrogen of heel veel kraanwater nodig hebben.

Daarom is het handig om bij het ontwerpen van de tuin na te denken over het slim omgaan met regenwater.

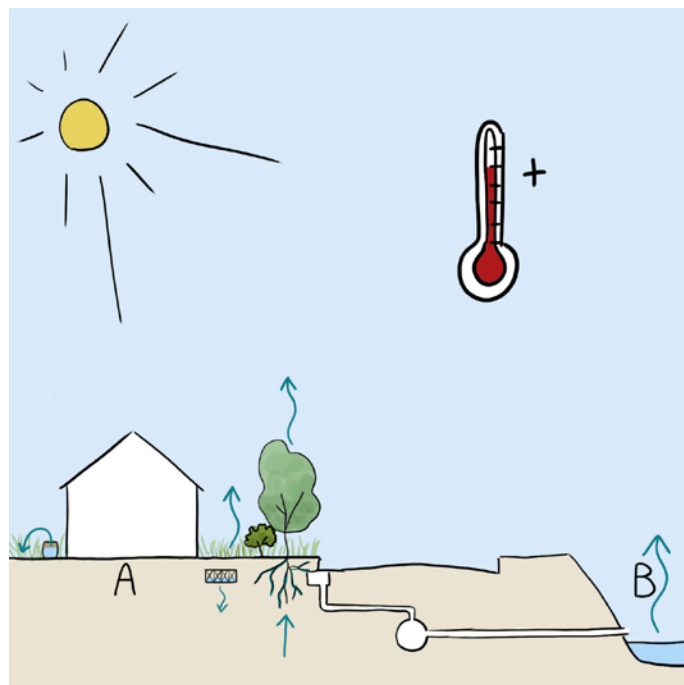
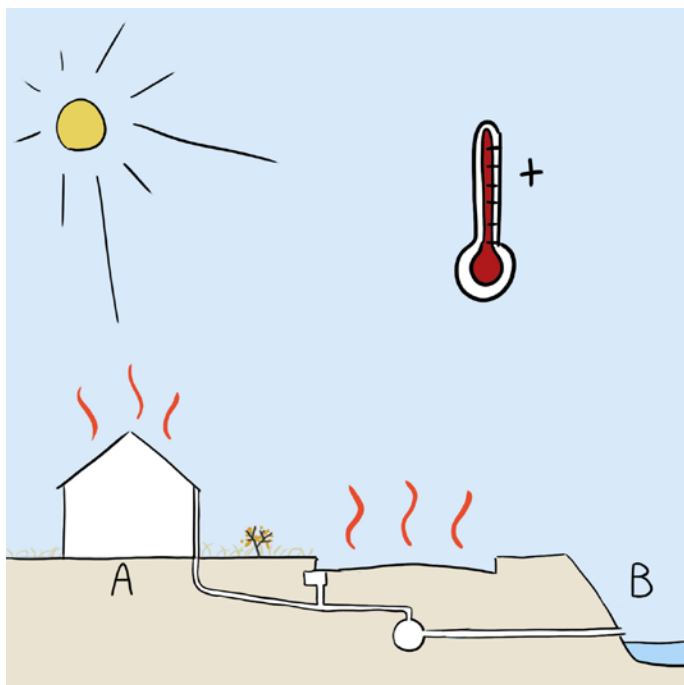
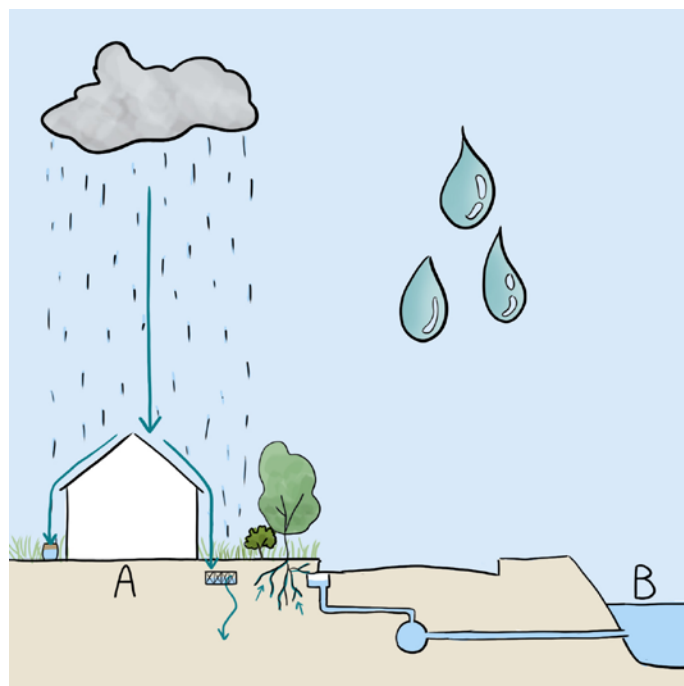
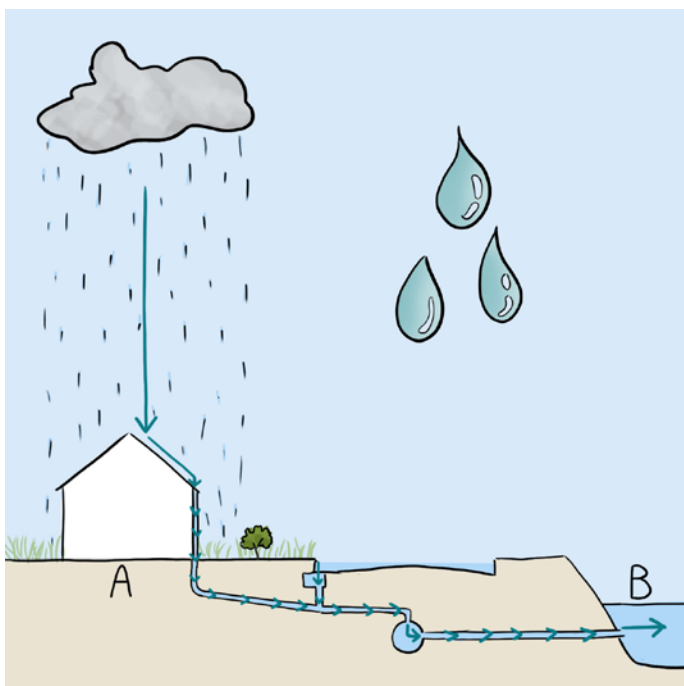
Verdamping van water via planten heeft daarnaast een verkoelend effect op de omgeving.

Door te veel verharde materialen kan bij een heftige regenbui het water niet weg.

Planten verdrogen tijdens lange periodes van droogte

Situatie in de gemiddelde woonwijk in Nederland

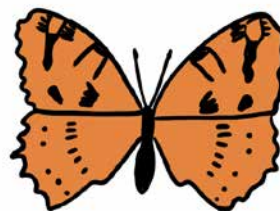
Situatie in de Zeister Enk met een duurzame tuin

De Zeister Enk De Duurzame TuinGids

Biodiversiteit

Door de invloed van de mens neemt de biodiversiteit (de verscheidenheid aan levende organismen op onze planeet) dramatisch af. Alles wat we kunnen doen om biodiversiteit te vergroten draagt bij aan een veerkrachtigere leefomgeving voor mens, dier en plant.

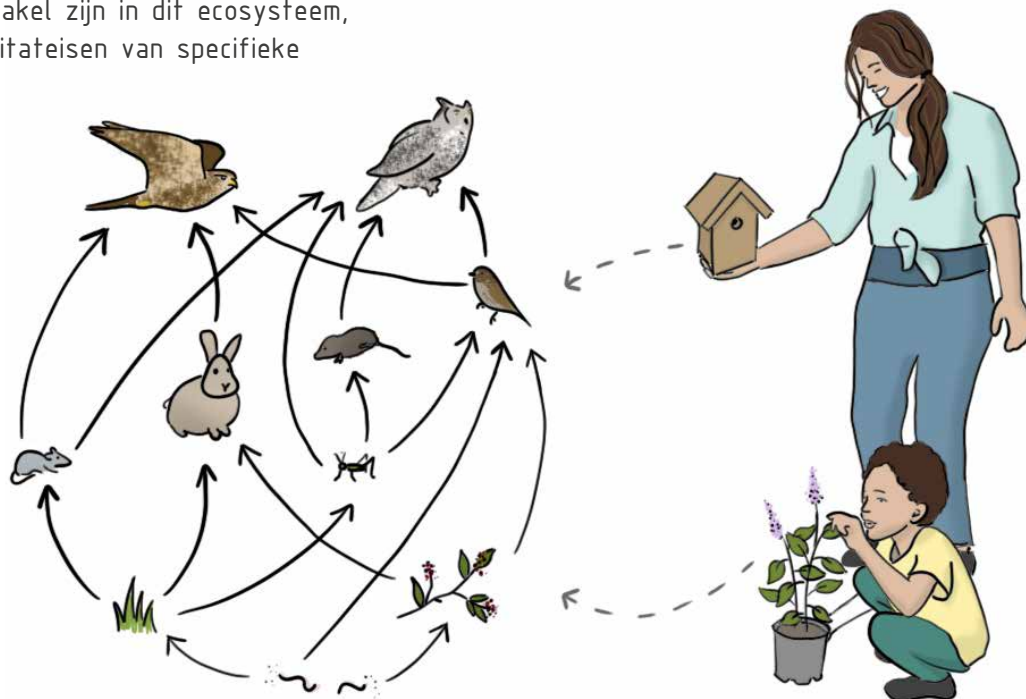
Een ecosysteem bestaat uit alle organismen of leefvormen die in een bepaald gebied voorkomen. Ze leven op specifieke plekken (habitat) en zijn allemaal afhankelijk van elkaar in de voedselketen. Bodemorganismen zoals wormen zorgen dat organisch materiaal wordt afgebroken en als voedingsstoffen beschikbaar komt voor planten. De zaden van een plant worden gegeten door een muis en de muis wordt weer gegeten door een roofvogel. Haal je een schakel uit het ecosysteem weg kan dit ervoor zorgen dat het ecosysteem uit balans raakt. Maar wij hebben de andere dieren en planten net zo hard nodig als zij ons. Zo zorgen planten voor de schone lucht die wij inademen en zorgen insecten ervoor dat bloemen bestoven worden, waardoor een plant vruchten kan krijgen. Eigenlijk zijn wij mensen dus onderdeel van het ecosysteem en kan uw leefomgeving een schakel zijn in dit ecosysteem, door te voldoen aan habitateisen van specifieke planten en diersoorten.

Mens onderdeel van het ecosysteem

Veel voorkomende dieren in de omgeving van de Zeister Enk zijn egels, insecten zoals vlinders en bijen, zangvogels zoals de koolmees, heggemus, roodborst, merel en pimpelmees. Ook huismussen en gierzwaluwen zijn belangrijke vogels die in Nederland wel wat hulp kunnen gebruiken.

Vleermuizen zoals gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis kunnen in het gebied voorkomen met name rondom de houtwallen rondom de Zeister Enk. Vleermuizen gebruiken namelijk lijnen in het landschap om zich te oriënteren tijdens het vliegen. Daarnaast zijn ze ook voor ons erg nuttig; het zijn namelijk excellente muggenvangers.

Ecosysteem

eekhoorn

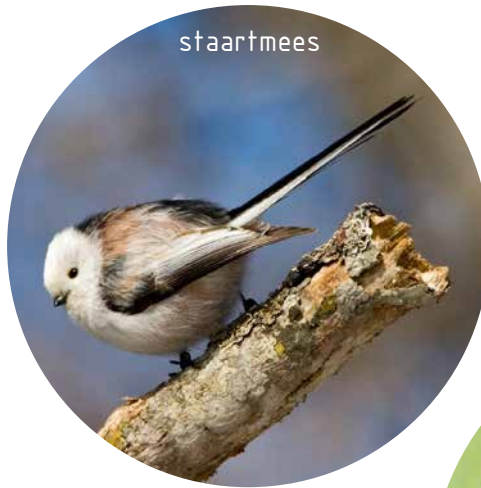
boomhommel

koninginnepage

atlanta

staartmees

vuurgoudhaan

gewone
dwergvleermuis

rosse vleermuis

egel

koolmees

heggemus

roodborst

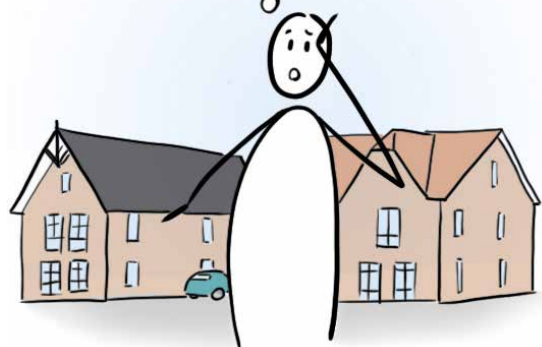
appelvink

Dieren die o.a. voorkomen in de omgeving van de Zeister Enk

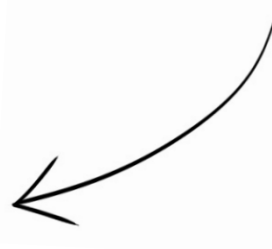
Stappenplan De Duurzame TuinGids

Jippy een huis!

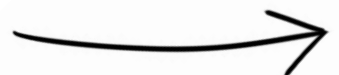

Wat moet ik met mijn tuin?

Maak een moodboard!

Denk hierbij aan welke bloeikleuren en wat voor sfeer u wilt in de tuin. Zijn het strakke of organische vormen?
Zoek inspiratie in tijdschriften, boeken of op internet (bijvoorbeeld pinterest).

Optie 1: Zelf doen

Optie 2: huur een
tuinarchitect in om
een ontwerp te
maken

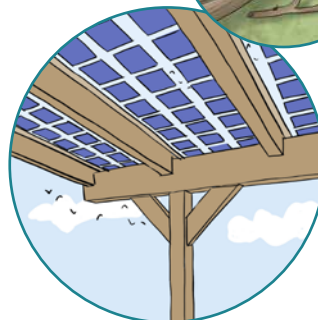
Optie 3: zoek een
leuke plaatselijke
hovenier die ook
kan ontwerpen

De handen uit de mouwen!

Maak een wensenlijstje

Gebruik voor inspiratie deze tuingids! Maar denk ook na over ander praktische zaken zoals bijvoorbeeld waar je en hoeveel fietsen er worden gestald. Hoeveel ruimte is er overal voor nodig?

Inspiratie wensenlijstje De Duurzame TuinGids

De volgende pagina's bevatten inspirerende voorstellen om aan uw wensenlijstje toe te voegen. Aan de hand van de symbolen kunt u afleiden of ze bijdragen tegen droogte of wateroverlast, beperken van hittestress, helpen met het bevorderen van de biodiversiteit of de wereld een handje helpen door slim om te gaan met materialen.

Tevens zijn er twee voorbeeldtuinen getekend om te laten zien dat je met deze maatregelen voor iedere smaak een tuin kan bedenken.

Maatregelen tegen droogte en wateroverlast

Maatregelen tegen hitte

Maatregelen voor de biodiversiteit

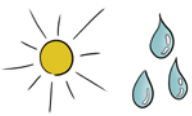
Maatregelen slim omgaan met materialen / circulair / recyclen

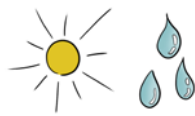
Tuintoppers

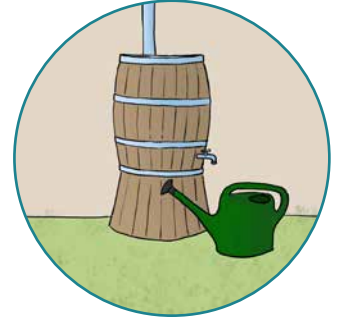
Minder verharding

Verharding met groen ertussen

Halfverharding

Regenton

Wormenhotel

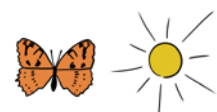
Indien u een uitbouw of veranda laat maken, overweeg dan een sedum dak, zoals standaard is opgenomen bij de uitbouwen op de Zeister Enk. Dit biedt ook kansen voor extra zonnepanelen.

Natuurschuurtjes

Containerombouw met sedumdak

Inspiratie wensenlijstje De Duurzame TuinGids

Habitat

Nestkastjes voor zangvogels aan de muur schutting of in een boom. Ophangen aan noord, noord-oost en oostzijde.

Nestkast voor gierzwaluwen en huismussen aan de gevel. Ophangen aan noord- en oostgevel.

Insectenhotel in de zon en uit de wind ophangen.

Stapelmuurtje van oude tegels waartussen insecten kunnen kruipen en plantjes kunnen groeien.

Rekening houden met habitatwensen van dieren. Water en zand om te drinken en te baden.

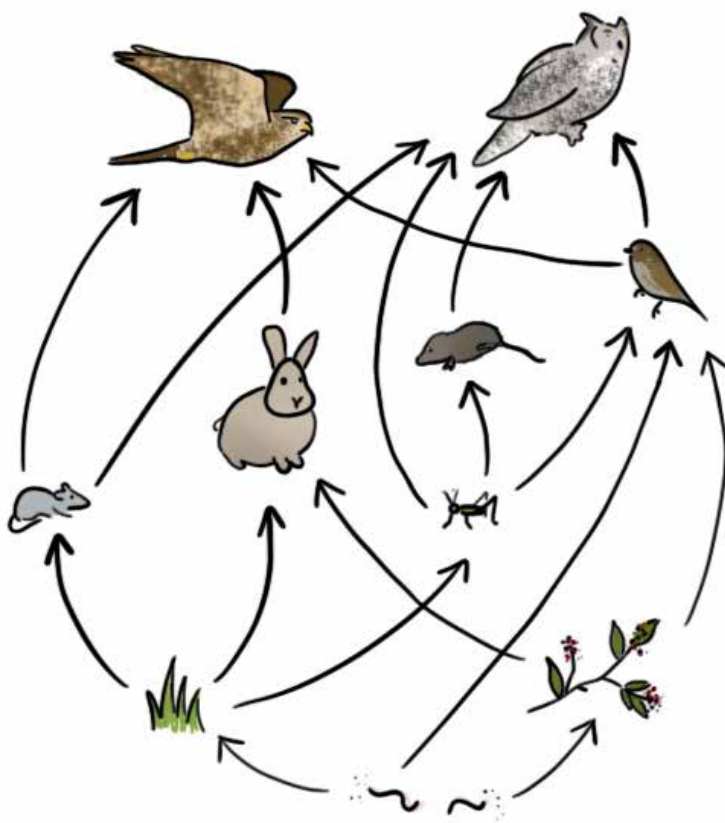

Door het neerleggen van een stapel takken of een boomstam creëer je plekken in je tuin waar insecten kunnen schuilen.

Nestkast voor vleermuizen aan de zuid- en oostgevel

Inspiratie wensenlijstje De Duurzame TuinGids

Planten

Beplanting met voedingswaarde voor vogels.

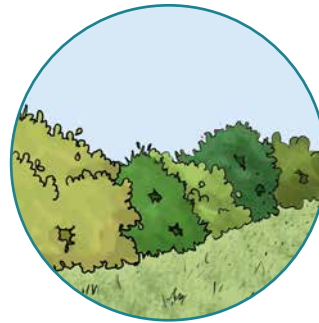
- Amelanchier lamarckii (krentenboompje)
- Cornus sanguinea (rode kornoelje)
- Euonymus europaeus (kardinaalsmuts)
- Ilex aquifolium (hulst)
- Rosa canina (hondsroos)
- Rubus idaeus (framboos)
- Pyracantha coccinea 'Orange glow' (vuurdoorn)
- Viburnum opulus (Gelderse roos)
- Taxus baccata (Taxus)

*let op! Sommige bessen vinden vogels heel lekker, maar kunnen giftig zijn voor mensen. Let hierop als je kleine kinderen hebt.

Verschillende bloeitijden
Dracht- en waardplanten zorgt ervoor dat insecten zoals bijen en vlinders voldoende nectar hebben gedurende het jaar.

- Achillea Coronation 'Gold' (duizendblad)
- Agastache 'Blue Fortune' (dropplant)
- Buddleja alternifolia (vlindestruik)
- Buddleja davidii 'Empire Blue' (vlinderstruik)
- Boehmeria sieboldiana (valse netel)
- Hedera colchica 'Fall' (kaukasische struikklimop)
- Lythrum salicaria 'Robert' (kattestaart)
- Phlox paniculata 'David' (vlambloem)
- Sambucus nigra (gewone vlier)

Geen schutting maar een gemeente haag. Bied schuilplekken en voedsel voor dieren zoals bijen, egels en vogels. Bijvoorbeeld de volgende combinaties:

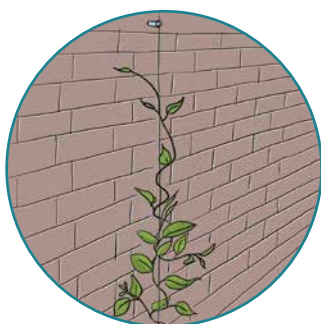
- Strakke biodiversiteitshaag:
 - Acer campestre (veldesdoorn)
 - Ligustrum vulgare (wilde liguster)
- Losse biodiversiteitshaag:
 - Acer campestre (veldesdoorn)
 - Cornus mas (gele kornoelje)
 - Crataegus laevigata (meidoorn)
 - Ligustrum vulgare (wilde liguster)
 - Rhamnus frangula (sporkehout)

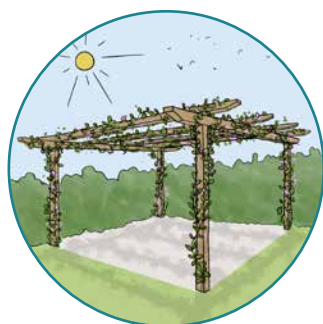
Iedere tuin minstens één boom. Biedt schaduw en ideaal voor vogels. Let er wel op dat de boom minstens 2 meter van de infiltratiekratten wordt geplaatst.

- Klein:
 - Albizia julibrissin (Perzische slaapboom)
 - Corylus maxima 'Purpurea' (Hazelaar)
 - Malus red sentinel (sierappel)
 - Sorbus aucuparia (wilde lijsterbes)
- Groot:
 - Betula pendula (ruwe berk)
 - Cercis canadensis (Amerikaanse judasboom)
 - Gleditsia triacanthos 'skyline' (Valse Christusdoorn)
 - Pinus sylvestris (grove den)
 - Prunus padus (gewone vogelkers)

Klimplanten aan de gevel, aan draden of gaaspanelen.

Pergola met klimplanten zorgt voor schaduw

Planten die goed tegen de droogte kunnen.

Een bedekte grond zorgt dat er minder water uit de grond verdampt. Bodembedekkende planten toevoegen is daarom slim.

Aan draden:

- Aristolochia macrophylla (Duitse pijp)
- Trachelospermum jasminoides (Toscaanse sterjasmijn)
- Wisteria sinensis (blauwe regen)

- Akebia quinata (schijnaugurk)
- Aristolochia macrophylla (duitse pijp)
- Hydrangea anomala ssp. petiolaris (klimhortensia)
- Rosa 'Golden Shower' (klimroos)
- Rosa 'Kiftsgate' (klimroos)
- Vitis vinifera 'Purpurea' (druif)

- Sedum 'Herbstfreude' (hemelsleutel)
- Echinops ritro 'Veitch's Blue' (kogeldistel)
- Pennisetum alopecuroides (lampenpoetsersgras)
- Phlomis russeliana (brandkruid)

- Thymus praecox (Kruiptijm)*
- Vinca minor (kleine maagdenpalm)
- Geranium macrorrhizum (ooievaarsbek)
- Lamiastrum galeobdolon 'Florentinum' (gele dovenetel)
- Stachys byzantina (ezelsoor)
- Epimedium rubrum (elfenbloem)

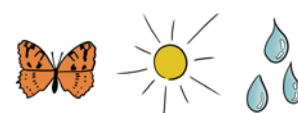
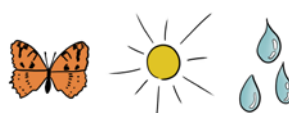
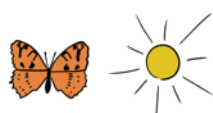
Begroeide gaaspanelen:

- Hedera helix (klimop) in combinatie met Clematis

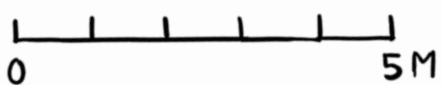
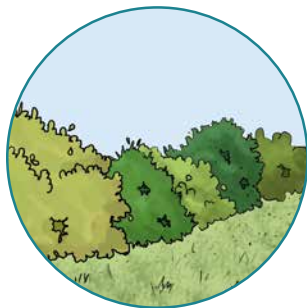
of

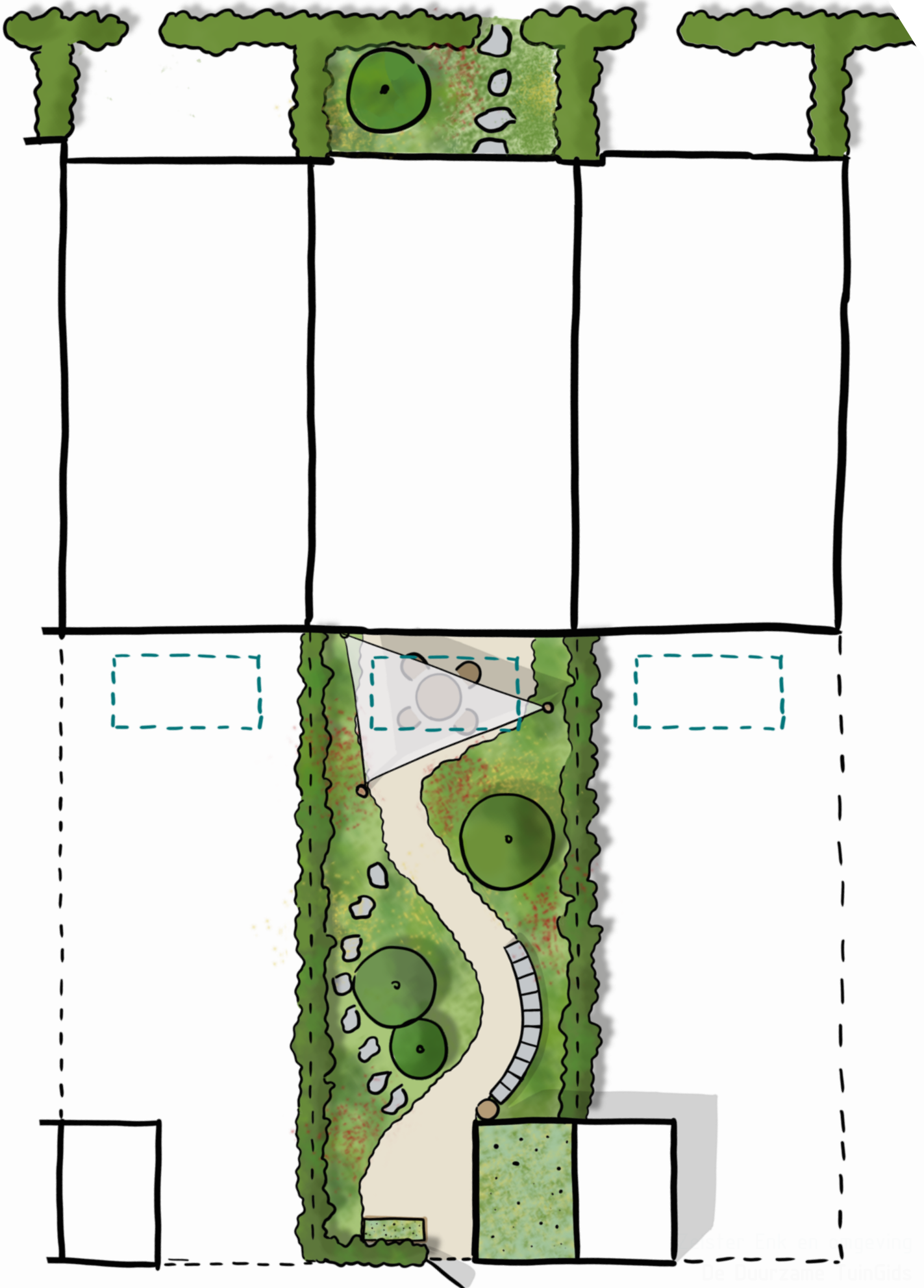
- Parthenocissus q.'Engelmannii' (wilde wingerd)

*Sommige soorten kunnen ook prima tussen stapstenen groeien.

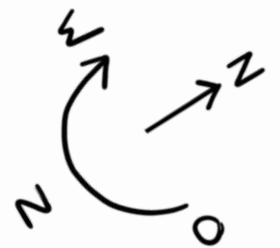
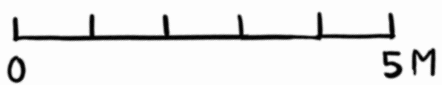
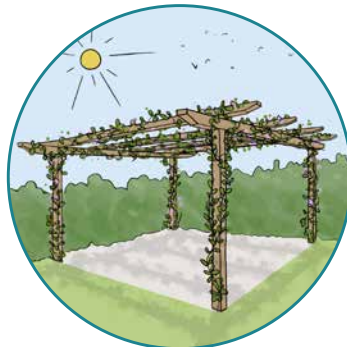
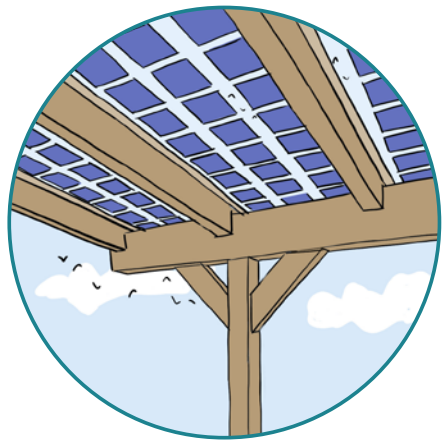

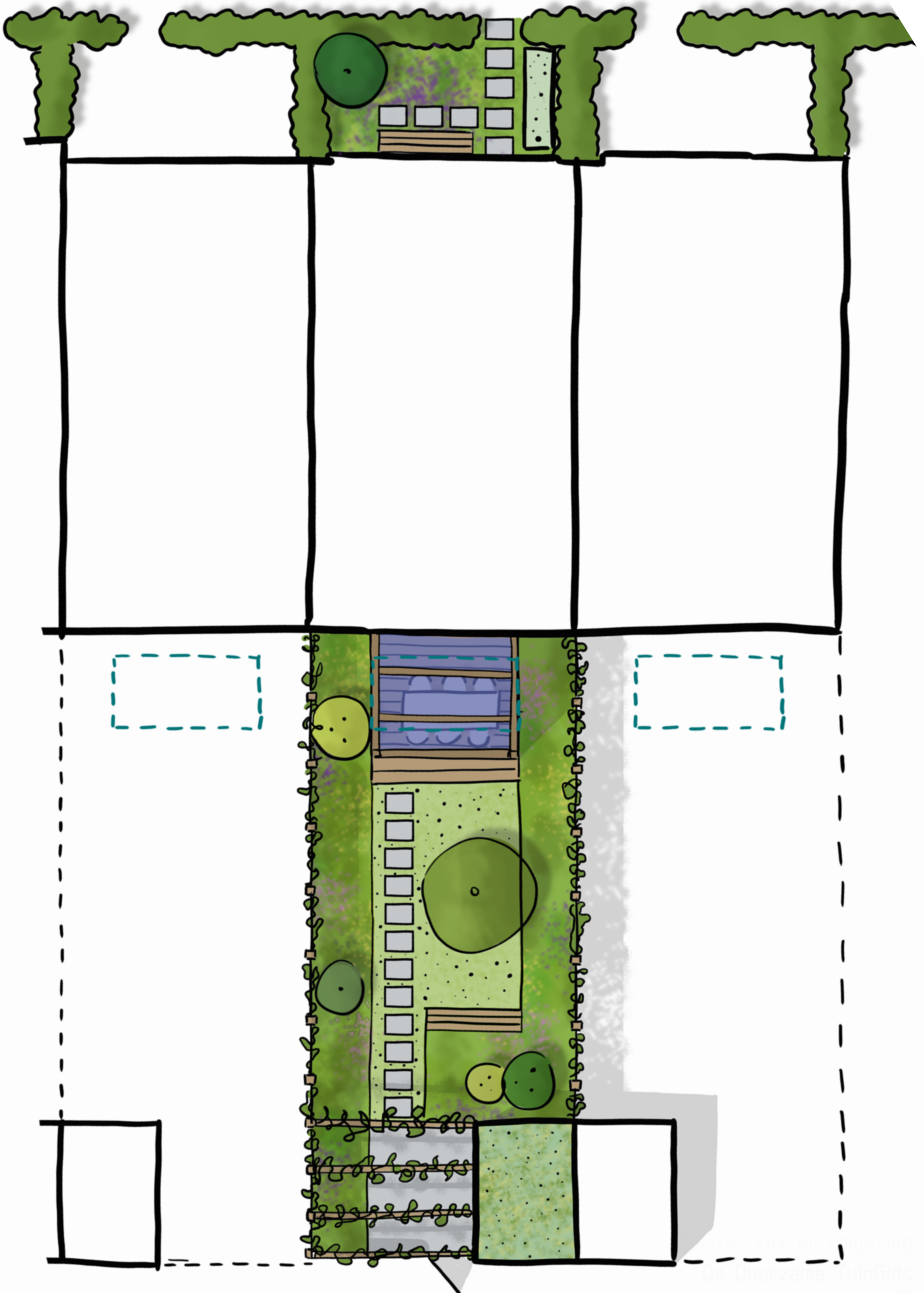
Inspiratietuinen Natuurlijk en organisch

Inspiratietuinen Strak en modern

Tuin klaar, tuinieren maar! De Duurzame TuinGids

U heeft uw tuin mooi aangelegd en dan komt eigenlijk het belangrijkste: het begeleiden van uw tuin naar een volgroeide situatie. Net na aanplant gaan gewenste, maar ook minder gewenste planten met elkaar de strijd aan om het beste plekje in uw tuin. Door middel van onderhoud houdt u het 'onkruid' onder de duim en geeft u voorrang aan de aangeplante beplanting. Juist in het eerste groeiseizoen is het zaak ervoor te zorgen dat onkruid niet de overhand krijgt. De crux is onkruid geen zaad te laten vormen en de gewenste beplanting goed te laten spreiden waardoor in opvolgende jaren onkruid minder kans krijgt te ontkiemen. Liever vaker een beetje onderhoud in uw tuin, dan twee keer per jaar groot onderhoud! Naarmate de tuin meer volgroeid is, neemt de onderhoudsintensiteit vanzelf af!

Tot slot willen we u graag nog een paar duurzame tips meegeven voor het onderhoud van uw tuin.

Tuinieren

Snoeien, let op wanneer u dit doet. Zoek voor de planten in uw tuin op wanneer deze gesnoeid mogen en maak hier een lijstje van. Zo wordt voorkomen dat waardevolle bloemen voor insecten weg worden gehaald.

Laat de uitgebloeide stengels van de planten zitten. Insecten kunnen in de holle stengels overwinteren. Vogels eten de zaden. Daarnaast zorgt het voor een mooi herfst- en winterbeeld in uw tuin.

Laat bladeren en stengels in de plantenborder liggen. Hierin kunnen egels overwinteren en de bladeren composteren. Dit is een natuurlijke bemesting.

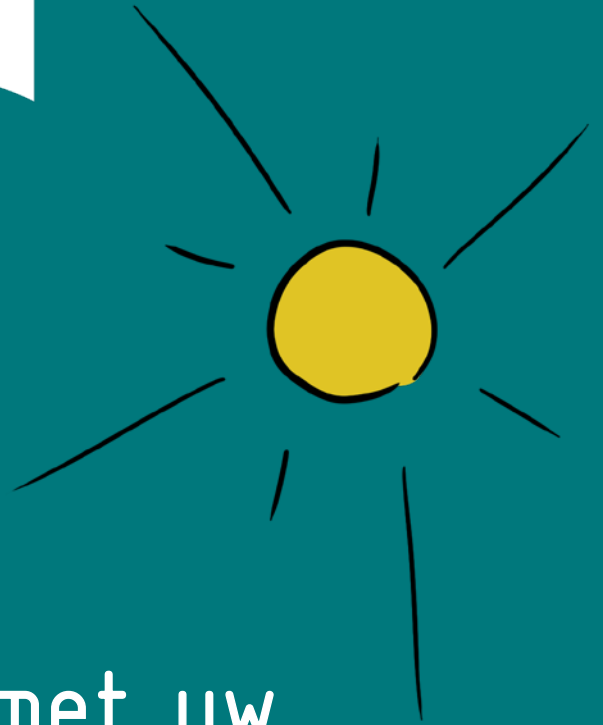

Gebruik geen chemische bestrijdingsmiddelen in uw tuin. Dit is schadelijk voor dieren zoals egels, vogels en insecten.

ZEISTER
ENK

Veel plezier met uw
toekomstige tuin!

